

NY LITTERATUR

Reviews

GERMAN MÜLLER: *Sediment-Petrologie, Teil 1: Methoden der Sedimentuntersuchung*. E. Schweizerbart'sche Verlagsbuch-Handlung, Stuttgart 1964. Ca. 315 sider, diverse figurer og plansjer, tabeller. Lerrettsbind. DM 48.

Dette er det første av to bind, det annet går i trykken ganske snart. Målet er å gi en oversikt over vår viten om sedimentære bergarter. Det annet bind utarbeides foruten av G. Müller (Tübingen) også av W. v. Engelhardt og H. Füchtbauer og vil bl.a. inneholde: Sedimentdannelse, omtale av sedimentære bergarter, porefyllinger, geokjemiske vurderinger, oversikt over teknisk og geofysisk viktige egenskaper hos de sedimentære bergarter.

Det foreliggende bind gir en samlet og til dels ganske utførlig beskrivelse av metoder i undersøkelse av sedimenter. Sidefordelingen gir en ide om innholdets art: Geofysiske metoder 13 sider, sedimentundersøkelse i felt og prøvetaking 20 sider, laboratorieundersøkelse (granulometri, tekstur, min. separasjon, mikroskopundersøkelse, farge-metoder, røntgen, DTA etc. etc.) 230 sider.

En geolog som har fulgt med i en viss tid i det foreliggende emne vil neppe finne meget nytt, fordelene er at det er a jour og foreligger samlet. For mer nybegynnere i faget vil bindet være en kilde til inspirasjon. Alle vil se med spenning frem til annet bind, som må bli meget voluminøst.

Johannes A. Dons.

Prof. Dr. H. VON PHILIPSBORN: *Erzkunde*. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1964, 247 sider, 2 figurer, pris (innbundet) DM. 34,—.

Med denne boken tar professor Philipsborn sikte på en bred lesekrets innen de teknisk-naturvitenskaplige fag. Boken gir en oversikt over de mineralske råstoffers forekomstmåter og fundsteder og vil med sine gode registre være en nyttig oppslagsbok. Genetiske problemer blir bare kortfattet berørt.

Den systematiske fremstilling virker ajour, — også på det politiske plan. Bl.a. kan boken gi opplysning om malmforekomster i de aller yngste afrikanske nasjoner. Derimot synes utvalget å være noe tilfeldig der det kan kontrolleres. Det synes f.eks. pussig at Kongs-

bergforekomsten er nevnt for sitt Hg-innhold, mens jernforekomstene i Dunderlandsdalen ikke er omtalt.

Man savner noen flere illustrasjoner enn de to som er gitt i boken. F. eks. kunne kartet over viktige metallprovinser bidra til gjøre de omfattende data mer oversiktlige.

Ivar B. Ramberg.

North Atlantic Biota and their History. Utgitt av ÅSKELL LÖVE og DORIS LÖVE. Pergamon Press, Oxford 1963. 430 s. Pris 5 £.

Sommeren 1962 ble det holdt et internasjonalt symposium, bekostet av NATO, ved Islands Universitet i Reykjavik. Emnet for symposiet var problemer angående planters og dyrs utbredelse og innvandringshistorie i traktene omkring det nordlige Atlanterhav.

Foredragene som ble holdt — eller kanskje heller manuskriptene til foredragene — er publisert i denne boken. Her finnes 26 artikler (med fyldige litteraturhenvisninger), samt innledning og konklusjon. Artiklens 27 forfattere representerer 10 forskjellige land, og en rekke fagområder. Artiklene spenner over et meget vidt felt; de handler om geologiske forhold på begge sider av Atlanterhavet, på Island og Færøyene og på Atlanterhavets bunn, om paleontologi og klimatologi, men først og fremst handler de om utbredelse av planter og dyr. Samtlige artikler belyser, fra en eller annen synsvinkel, hva man foreløpig vet — eller antar — om planters og dyrs historie omkring det nordlige Atlanterhav.

De aller fleste av forfatterne er tilhengere av teorien om «overvintring» av biota og isfrie refugier under istiden — eventuelt istidene. Men også enkelte tvilere er kommet til orde. Spesielt hva Skandinavia angår, reises det fra geologisk hold sterke innvendinger mot biologenes foreslåtte refugier.

Også innen rekken av overvintringsteoriens tilhengere er det åpenbart noe varierende oppfatninger, både om hvor refugiene har ligget (kyst- og/eller nunatakkrefugier) og om hva slags biota som har kunnet klare seg på refugiene (hva planter angår, fra fjellvegetasjon til det meste av Islands flora).

Et annet omdiskutert emne er spørsmålet om det har eksistert landforbindelser kontinentene imellom, hvor dyr og planter har kunnet leve, og som de har kunnet benytte som vandringsveier — og eventuelt når slike landbroer har eksistert. Også her hevdes forskjellige meninger, fra det syn at slike landforbindelser ikke kan ha eksistert i kvartær tid og snaut nok i tertiær, til den oppfatning at landbroer må ha eksistert så sent som i interglasial tid. Wegeners hypotese om kontinentalforskyvning blir også foreslått, om enn i forsiktige ordelag, som en mulig forklaring på utbredelsen av forskjellige oligochaeter.

Man får i det hele tatt inntrykk av at de interessante problemene omkring dyrs og planters historie kan — og bør — angripes fra mange

sider, og at de vil kunne holde forskere fra forskjellige fagområder beskjeftiget i lang tid fremover.

Boken gir en nyttig oversikt over hvor diskusjonen om planters og dyrs utbredelseshistorie står idag; kanskje kunne man allikevel ønsket at flere kvartærgeologer hadde kunnet bidra med sine synspunkter.

K. E. Henningsmoen.

«*Approaches to Paleocology*», edited by JOHN IMBRIE and NORMAN D. NEWELL (John Wiley & Sons Ltd., London and New York, Oct. 1964). 432 sider, tallrike illustrasjoner og tabeller. Pris 94 shillings.

Paleoøkologien er blitt et populært forskningsområde i den senere tid. Som andre nykomlinger innen vitenskapen, har den fått sine entusiastiske tilhengere som har hatt lett for å undervurdere mere klassiske forskningsområder og å regne dem for gammeldagse. At dette ikke er heldig, blir stadig understreket i «*Approaches to Paleocology*», og allerede dette synes å love at paleoøkologien etterhvert vil finne sin rette plass blant nærstående emner. Paleoøkologien blir definert som den gren av geologien som omfatter forholdet mellom tidligere tiders organismer og deres omgivelser. Grunnlaget for den er en syntese av paleontologi, stratigrafi, sedimentologi, petrologi og geokjemi, sammen med (neo-)økologiske resultater. Paleoøkologien kan vel også sies å være et bindeledd mellom disse emnene, og vil kunne være til stor nytte for f.eks. sedimentologi og paleontologi.

Paleoøkologien kan takles fra flere hold og det er nettopp eksempler på dette som vises i denne bok. Den er et resultat av et symposium som ble holdt i 1962 i Cincinnati, Ohio, og inneholder selvstendige artikler skrevet av 19 forskere fra flere land, — alle kjente spesialister innen sine fagområder. Boken er meget lesverdig for alle som arbeider med Norges sedimentbergarter og løsavleiringer og deres fossiler. Ikke minst nyttige er de mange litteratur-referanser etter hver artikkel. Stadig vekk støter man på små tankevekkere som at «slam»-fraksjonen i gråvakker kan være et rekrystallisasjonsprodukt dannet etter sedimentasjonen (s. 332) eller at visse spor-fossiler tyder på avleiring av hele lag i løpet av meget kort tid («instantaneous sedimentation», s. 304). Artikkene om uorganiske og organiske sedimentstrukturer kan vi sikkert ha nytte av her, men disse er ikke de eneste. For å gi et inntrykk av hva som behandles i boken, kan man gi overskriften som artiklene er gruppert under: «*The Viewpoint of Paleocology*», «*Foundations of Paleocology*», «*Biologic Approaches to Paleocology*», «*Sedimentary Structures as Approaches to Paleocology*», «*Diagenetic Approaches to Paleocology*» og «*Statistical Approaches to Paleocology*». Boken inneholder mange gode og greie illustrasjoner, men fotografiene, f.eks. av uorganiske sedimentstrukturer, hadde fortjent å bli gjengitt på bedre papir.

G. Henningsmoen.